

มาตรการความช่วยเหลือใหม่ของรัฐบาลจีนต่อ SMEs

SMEs ของจีน ... บทบาทและปัญหาอุปสรรค

กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ในกรณีของจีน SMEs มีจำนวนรวมถึงประมาณ ๕๐ ล้านราย มีบทบาทอย่างกว้างขวางในหลายมิติ อาทิ บทบาทด้านการผลิตราวร้อยละ ๖๐ ของการผลิตโดยรวม ร้อยละ ๘๐ ของการจ้างงานโดยรวม และสร้างรายได้แก่ภาครัฐในรูปของภาษีเงินได้นิติบุคคลราวร้อยละ ๓๐ ของภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยรวม

อย่างไรก็ดี ในปี ๒๕๕๔ สถานการณ์ปัญหาและอุปสรรคของ SMEs จีนได้ทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะ**ปัญหาสภาพคล่อง** จากการศึกษาพบว่าเพียงร้อยละ ๒๐ ของ SMEs จีนทั้งหมดที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ แม้ว่าสินเชื่อสำหรับ SMEs ในช่วง ๗ เดือนแรกของปี ๒๕๕๔ มีมูลค่ารวมถึง ๙.๘๕ ล้านล้านหยวน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๒๖.๖ เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน แต่ดูเหมือน SMEs ของจีนก็ยังติดปัญหาในเรื่องการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนอยู่มาก ทำให้ SMEs ต้องไปหาแหล่งเงินกู้อื่นที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่ามาก จากการประเมินของรัฐบาลจีน การปล่อยสินเชื่อภาคเอกชนในช่วงครึ่งปีแรกมีมูลค่าสูงถึง ๔๘,๕๕๐ ล้านหยวน โดยมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงกว่าของธนาคารพาณิชย์หลายเท่าตัว อันทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายทางการเงินสูงขึ้น และนำไปสู่ปัญหาต่อเนื่องมากมาย

SMEs จีนยังต้องเผชิญกับ**ปัญหาการขาดแคลนสาธารณูปโภคและการหดตัวของตลาดส่งออก** โดยเฉพาะในรายที่พึ่งพาตลาดสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปเป็นหลัก ปัญหาดังกล่าวยังผสมโรงกับการ

เพิ่มขึ้นต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ โดยรัฐบาลจีนตั้งเป้าในแผนพัฒนา ๕ ปี ฉบับที่ ๑๒ (๒๕๕๔-๒๕๕๘) ว่าจะเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยร้อยละ ๑๓ ต่อปี และในปี ๒๕๕๔ รัฐบาลจีนได้เห็นชอบให้ปรับเพิ่มค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำใน ๒๕ มณฑล/มหานคร โดยเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๔ เมื่อเทียบกับของปีที่ผ่านมา โดยเมืองเซินเจิ้น (Shenzhen) มณฑลกว่างตุง (Guangdong) เป็นเมืองที่มีค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำสูงที่สุดในจีนที่ระดับ ๑,๓๒๐ หยวนต่อเดือน ขณะที่กรุงปักกิ่งมีอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงสูงที่สุดในจีนที่ ๑๓ หยวนเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ทั้งนี้ การปรับเพิ่ม

ค่าจ้างแรงงานได้ถูกหดยิบกว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ SMEs ของจีนประสบปัญหาในการแข่งขันในตลาดโลก
อยู่ในปัจจุบัน

การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำทำให้กิจการ SMEs จีนต้องแบกรับภาระค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นถึงกว่าร้อยละ ๒๐ ของทั้งหมด ขณะที่ราคาวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น อาทิ ทองแดง และน้ำมันดิบ ก็ยิ่งสร้าง แรงกดดันต่อภาคธุรกิจจีน นอกจากนี้ การเพิ่มค่าอย่างต่อเนื่องของเงินหยวน อุปทานที่ดินที่จำกัด และการขาดแคลนแรงงานฝีมือ ก็ยิ่งกดดันให้ SMEs ของจีนมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่ลดน้อยลง เหล่านี้ส่งผลให้ปัญหาลุกลามบานปลาย จากการศึกษาพบว่า ในปี ๒๕๕๔ มากกว่าร้อยละ ๗๐ ของ SMEs ไม่มีกำไรหรือขาดทุน จนเป็นปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัวไปก็มี การที่ SMEs จีนส่วนใหญ่ไม่สามารถทำกำไรจากการประกอบการได้ก็ย่อมไม่เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจมหภาคโดยรวมของประเทศ

SMEs จีนระส่ำ ... นายกา ต้องลงพื้นที่

หนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ในจีนรายงานข่าวอย่างแพร่หลายว่า ในช่วงหลายเดือนของปี ๒๕๕๔ SMEs หลายรายของจีนต้องเลื่อนการจ่ายค่าจ้างหรือปลดคนงาน กิจการหลายแห่งปิดตัวลง ตัวอย่างเช่น ในเมืองเวินโจว (Wenzhou) ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็น “เมืองแห่ง SMEs” และ “ศูนย์กลาง

การปล่อยเงินกู้นอกระบบ” ของจีน เคยมีโรงงานผลิตไฟแช็คจุดไฟจำนวนกว่า ๔,๐๐๐ แห่งในช่วงปลายปี ๒๕๕๓ ปิดกิจการลงเหลือเพียง ๑๐๐ แห่งในปี ๒๕๕๔ และมีเพียงแค่ ๕๐ รายที่ยังคงดำเนินธุรกิจอย่างเป็นปกติ แม้กระทั่งเจ้าของกิจการบางรายที่ประสบปัญหาสภาพคล่องก็ตัดช่อกน้อยแต่พอตัว หนีไป

อยู่ต่างประเทศ ทอดทิ้งกิจการ และปล่อยให้คนงานอยู่ในสภาพเค็งคว้าง บางรายถึงขนาดยอมฆ่าตัวตายทิ้งปัญหาไว้ให้คนรุ่นหลังเลยก็มี ขณะเดียวกัน ปัญหาดังกล่าวก็กระทบซึ่งต่อไปยังผู้ปล่อยเงินกู้นอกระบบและวนเวียนกลับมาที่ SMEs เป็นลูกโซ่และเศรษฐกิจโดยรวมในที่สุด

จากข้อมูลของแบงก์ชาติจีนระบุว่า เพียงแค่ ๕ เดือนแรกของปีที่ผ่านมา ยอดเงินกู้นอกระบบในจีนมีมูลค่าสูงถึง ๓.๓๘ ล้านล้านหยวน ซึ่งศาลสูงสุดของจีนจะถือว่า การปล่อยเงินกู้จะผิดกฎหมายเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงกว่าของธนาคารพาณิชย์ ๔ เท่า ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ “ธนาคารใต้ดิน” บางแห่งสูงถึงร้อยละ ๙๐ ต่อปีเลยก็มี ขณะที่การสำรวจผู้ประกอบการในมณฑลเจ้อเจียงพบว่า ประมาณร้อยละ ๙ กู้ยืมเงินนอกระบบ “เป็นประจำ” เพื่อรักษาสภาพคล่องของธุรกิจ และอีกร้อยละ ๔๗ กู้ยืมเงินนอกระบบเป็น “ครั้งคราว”

นายโจว เตอเหวิน (Zhou Dewen) ผู้อำนวยการประจำสมาคมพัฒนา SMEs เมืองเวินโจว (Wenzhou Small- and Medium-sized Enterprises Development Association) กล่าวว่า “ร้อยละ ๙๐ ของ SMEs ในเมืองเวินโจวจำเป็นต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนในระบบเพื่อดำเนินธุรกิจ และถึงเวลาแล้วที่ต้อง

ทำให้การปล่อยเงินกู้ภาคเอกชนถูกกฎหมาย ... ใจว่า SMEs ชื่นชอบที่จะใช้แหล่งเงินทุนในระบบ แต่พวกเขามี**ทางเลือกจำกัด**” ทั้งนี้ คาดว่าเมืองเวินโจวมีสินเชื่อในระบบคิดเป็นมูลค่าถึง ๔๔,๐๐๐ ล้านหยวน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘ ของเม็ดเงินสินเชื่อของ SMEs ทั้งระบบ

จากการสำรวจ SMEs ในเมืองเวินโจวในปีที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ ๑๕ ของกิจการดังกล่าว ถูกระงับการพาณิชย์ปฏิเสธการให้สินเชื่อหรือลดวงเงินสินเชื่อ และร้อยละ ๘๖ เห็นว่า กิจการต้องเผชิญกับ “**เงื่อนไขเพิ่มเติม**” และค่าบริการที่สูงจึงจะผ่านการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ นอกจากนี้ จำนวนผู้ปล่อยเงินกู้ในระบบซึ่งเคยมีอยู่ราว ๑๖๐ รายก่อนเกิดปัญหาวิกฤติหนี้สินในครั้งนี้ ก็หดหายเหลืออยู่เพียง ๒๐ รายเท่านั้นในปัจจุบัน แลเมื่อปัญหาหนี้สินขยายวงกว้างมากขึ้น ผู้ปล่อยเงินกู้ในระบบเหล่านี้ก็พลอยไม่กล้าให้สินเชื่อแก่ SMEs และทำให้ SMEs ยิ่งประสบปัญหาสภาพคล่องมากยิ่งขึ้น

เมื่อต้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ท่านเวิน เจียเป่า (Wen Jiabao) นายกรัฐมนตรี “**คนขยัน**” ของจีน พร้อมด้วย นายโจว เสี่ยวฉวน (Zhou Xiaochuan) ผู้ว่าการแบงก์ชาติจีน และคณะได้เดินทางไปสำรวจสภาพเศรษฐกิจและธุรกิจในมณฑลเจ้อเจียง (Zhejiang) ซึ่งถือเป็นเขตพื้นที่ที่รัฐบาลจีนนิยมใช้เป็นตัววัดสถานะความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจจีน โดยการลงพื้นที่ในครั้งนี้ ท่านนายกรัฐมนตรีเวิน เจียเป่ายังได้พบปะหารือกับผู้ประกอบการของเมืองเวินโจว และแวะเยี่ยมกิจการหลายแห่ง ซึ่งหนึ่งในนั้นได้แก่ **โลตัส ซูเปอร์เซ็นเตอร์** สาขาเวินโจว ซึ่งเป็นกิจการในเครือเจริญโภคภัณฑ์ (ซีพี)

ภายหลังการรับฟังข้อมูลจากการประชุมดังกล่าวแล้ว นายกรัฐมนตรีของจีนได้มอบหมายให้ธนาคารกลาง กระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาปรับปรุงมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่ SMEs และกิจการขนาดจิ๋ว (Micro Enterprises) ของจีนขนานใหญ่ ซึ่งเพียงไม่กี่วันต่อมา คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจีนก็ได้มีมติเห็นชอบในมาตรการความช่วยเหลือ SMEs หลายประการ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การปล่อยสินเชื่อไปจนถึงการลดภาษี ดังสรุปได้ดังนี้

๑. สนับสนุนด้าน “**สินเชื่อ**” โดยยึดหลักการว่า อัตราการขยายตัวของสินเชื่อแก่ SMEs ไม่ควรต่ำกว่าของค่าเฉลี่ยอัตราการขยายตัวของสินเชื่อโดยรวม

๒. ตรวจสอบและยกเลิก “**ค่าธรรมเนียม**” ที่เรียกเก็บจาก SMEs ที่ไม่เหมาะสม

๓. ขยายมาตรการความช่วยเหลือแก่ SMEs สำหรับการขอรับสินเชื่อ และแหล่งเงินทุนรูปแบบอื่น ๆ ทั้งนี้ ถ้าหากธนาคารพาณิชย์จัดหาสินเชื่อแก่ SMEs ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕ ล้านบาท สินเชื่อดังกล่าวไม่ควรอยู่ภายใต้กรอบข้อกำหนดอัตราส่วนเงินฝากต่อสินเชื่อ (Deposit/Loan Ratio)

๔. ขยายกรอบเงื่อนไขพื้นฐานการพิจารณา “สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้” (NPL) สำหรับ SMEs

๕. ลดภาระ “ภาษี” ของ SMEs อาทิ

๕.๑ เพิ่มเพดานการคิดคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจ

๕.๒ ขยายระยะเวลาการดำเนินนโยบายการเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจาก SMEs ในอัตราครึ่งหนึ่งของกิจการอื่นไปจนถึงปี ๒๕๕๘

๕.๓ ยกเว้นการเรียกเก็บอากรแสตมป์สำหรับสัญญากู้ยืมเงินของ SMEs เป็นเวลา ๓ ปี

๕.๔ ขยายความสามารถในการใช้ NPL ในการหักภาษีไปจนถึงปี ๒๕๕๖

๖. เพิ่มเงิน “กองทุนพัฒนา SMEs” (SMEs Development Funds) เป็น ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท (หรือประมาณ ๗๕,๐๐๐ ล้านบาท)

ในเวลาต่อมา คณะกรรมการกำกับควบคุมการธนาคารของจีน (China Banking Regulatory Commission: CBRC) ยังได้ออกแนวทางปฏิบัติตามมาตรการที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นหลายประการ อาทิ การอนุมัติให้ธนาคารพาณิชย์ระดมสินเชื่อโดยการออกหุ้นกู้เพื่อจำหน่ายในท้องตลาด และนำเอาเม็ดเงินที่ระดมมาได้ทั้งหมดนั้นปล่อยเป็นสินเชื่อแก่ SMEs ของจีน นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการต่าง ๆ จาก SMEs เช่น การให้คำปรึกษาในการกู้ยืมเงิน

รัฐบาลจีนยังพยายามใช้กลไกที่มีอยู่ในการผลักดันให้ SMEs ของจีนรวมตัวกันเป็น “คลัสเตอร์” (Cluster) ก่อนออกไปประกอบการในต่างประเทศ นอกจากนี้ มาตรการของกระทรวงการคลังที่ขยับฐานการคิดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจาก ๒,๐๐๐ หยวนต่อเดือนเป็น ๓,๕๐๐ หยวนต่อเดือน และลดอัตราภาษีฯ จากร้อยละ ๕ เหลือร้อยละ ๓ ก็ช่วยลดแรงกดดันที่มีต่อแรงงานใน SMEs ได้ในอีกส่วนหนึ่ง

สานสู่เป้าหมายการพัฒนา SMEs

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแผนพัฒนา ๕ ปีฉบับที่ ๑๒ ของจีนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ SMEs แล้วก็พบว่า ในระหว่างปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘ รัฐบาลจีนได้กำหนดเป้าหมายที่ต้องการเพิ่มจำนวน SMEs เฉลี่ยร้อยละ ๘ ต่อปี มุ่งปรับโครงสร้าง SMEs และขยายการพัฒนา SMEs ในอุตสาหกรรมใหม่ แดกต่าง และพิเศษ รวมทั้งต้องการยกระดับความสามารถในการจัดการ และต่อยอดระบบบริการของ

SMEs เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับระหว่างประเทศ พร้อมตั้งเป้าหมายให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นราว ๔๕ ล้านตำแหน่งทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และสร้างประโยชน์โดยรวมต่อระบบเศรษฐกิจของจีน

ขณะเดียวกันรัฐบาลจีนยังจำเป็นต้องใส่ใจกับการแก้ปัญหาสภาพคล่องเพื่อฟื้นฟูสภาพและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs จีน และระมัดระวังเกี่ยวกับการขยายสินเชื่อให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เม็ดเงินที่อัดเข้าระบบเศรษฐกิจไปปลุกวิญญาณ “ปัญหาเงินเฟ้อ” ที่เคยรุมเร้าในช่วงหลายปีที่ผ่านมาให้ฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีก

การแก้ไขปัญหานี้สินและสภาพคล่องของ SMEs จึงเป็นโจทย์ข้อใหญ่ของรัฐบาลจีนในปี ๒๕๕๕ หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะหรือข้อสงสัยเพิ่มเติมใด ๆ ท่านสามารถติดต่อโดยตรงถึงผมได้ที่ vphaichit@gmail.com ครับ

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

ดร. ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร

อัครราชทูต (ฝ่ายการพาณิชย์) ณ กรุงปักกิ่ง

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕